

**ПРАКТИЧЕСКИ
НАРЪЧНИК**

ЖУРНАЛИСТИКА

НА РЪБА

**КАК ДА ОТРАЗЯВАМЕ ИСТОРИИ НА
ХОРА ПОСТРАДАЛИ ПРИ ИНЦИДЕНТИ?**

**БЪЛГАРСКИ
ХЕЛЗИНСКИ
КОМИТЕТ**

Журналистите и фоторепортерите са сред първите хора, пристигащи на мястото на трагични събития и инциденти,

рамо до рамо с органите на реда, медицинските екипи и хуманитарните организации. Те информират обществото при земетресения, катастрофи, тежки престъпления, терористични атаки. Наличието на огромен обществен интерес не е единствената обща характеристика на този тип събития. Почти винаги те включват работа с пострадали, близки на жертвите и очевидци в състояние на шок, стрес и психологическа травма.

Журналистическото отразяване на трагични събития носи със себе си тежка отговорност, защото има пряко влияние върху съдбите на пострадалите и техните близки, обществените реакции и възприятия, а в някои случаи дори върху мерките, предприемани от властите. Предаването на некоректна или сензационна информация може да доведе до необратими последици. Стресът от съпреживяването на силно травматични ситуации и възможните ефекти върху психиката на самите журналисти също е ключов момент, който в никакъв случай не трябва да бъде пренебрегван.

Ето защо екипът на Асоциацията на европейските журналисти – България изготви кратък практически наръчник за отразяване на историите на хората, пострадали от инциденти, с който се надяваме да ви бъдем полезни във Вашата работа. В него са включени препоръките и опитът на водещи международни организации в тази област, както и на български журналисти и експерти от сферата на психологията, медиите и правата на човека, а цитираните казуси бяха част от конференцията „Журналистика на ръба“, която се проведе на 14 юни 2016 г. в София.

Всяка трагедия има своя контекст и своята специфика и не може да бъде сложена под общ знаменател с предишната и следващата. Водещи във всяка конкретна ситуация са опитът и инстинктите на журналистите, намиращи се в епицентъра на събитията. Затова и този наръчник не претендира за универсалност и изчерпателност. Вярваме обаче, че събраните от нас принципи и съвети са общовалидни за качествената и отговорна журналистика и може да Ви бъдат полезни във Вашата нелека работа.

ТРАВМАТИЧЕН СТРЕС

Разбирането на понятието травматичен стрес е от ключова важност за репортерите, защото пострадалите от трагични инциденти и техните близки често са в такова психологическо състояние или все още се борят с ефектите от него. Неосъзнаването на този проблем и липсата на емпатия и разбиране към потърпевшите от страна на журналистите може да има тежък и дългосрочен ефект върху живота и здравето на пострадалите – дори и причинен неволно.

Съществуват различни дефиниции на понятията стрес и травматичен стрес, но в най-общ план това е състояние на тежко психологическо (възможно е да има и физически измерения) напрежение, предизвикано от събитие, което разтърсва, шокира и ужасява индивида, поставя безопасността на него или негов близък в опасност. Очевидците на тежки инциденти, както и хора, съпреживяващи трагедии заедно със свои близки, също са изложени на посттравматичен стрес.

**„КОГАТО ИМА
ПОВТОРЕНИЕ НА
ТРАВМАТА ПРИ
ИНТЕРВЮ, ПРИ
РЕПОРТАЖ, ПРИ
ОТНОШЕНИЕ,
ДОРИ ПРИ
ПРЕДВАРИТЕЛЕН
РАЗГОВОР,
НИЕ МОЖЕМ ДА
РАЗБОЛЕЕМ
ЧОВЕКА...
ДЕЙСТВИТЕЛНО.”**

– РАДА НАСЛЕДНИКОВА,
ПСИХОТЕРАПЕВТ

Възможни причинители: пътни и работни инциденти, природни бедствия или такива, причинени в резултат от човешка грешка, смърт на близък, свидетелство на смърт на друг човек, военни действия, терористични атаките и др.

Възможни реакции: Не забравяйте, че всеки човек реагира строго индивидуално на травматични събития и никога не съдете за състоянието и чувствата на човека по първоначалната му реакция. Все пак Центърът за журналистика и травми към Колумбийския университет групира възможните реакции в четири категории:

- Емоционални – шок, гняв, раздразнителност, емоционална безчувственост, чувство на вина, тъга и др.
- Когнитивни – проблеми с паметта и съсредоточаването, обърканост, безсъние и кошмари, спад на самочувствието, натрапчиви спомени и мисли и др.
- Физически – умора, безсъние, превъзбуда, главоболие, липса на апетит и либидо, слаб имунитет към заболявания и др.
- Интерперсонални – липса на доверие, слабо представяне в училище или в професионалната кариера, усещане за безпомощност и отхвърленост, самоизолация и др.

РИСКОВЕ

Преживяването на травматичен стрес може, **но изобщо не е задължително**, да доведе до остри проблематични реакции и психически разстройства, най-често срещаното сред които е посттравматичното стресово разстройство (PTSD).

Посттравматичното стресово разстройство е състояние на повторно преживяване на травма, прекарана в предишен период. Основните му симптоми са повторно преживяване на травмата, емоционално вцепняване и симптоми на автономна възбуда, които трябва да са налице в продължение на минимум един месец.

Винаги имайте предвид, че интервюиращи потърпевши от трагични инциденти, е вероятно да се сблъскате с хора, изпитващи травматичен стрес или произтичащите от него психологически усложнения. Вашето отношение, въпроси, подбор на думи и дори езикът на тялото Ви може да засили страданието на Вашите събеседници и да влоши психологическото им състояние.

ЖЕРТВИ ИЛИ ПРЕЖИВЕЛИ ТРАГЕДИЯ?

Като журналисти ние боравим с думи и добре знаем тяхното огромно значение. В професията обаче има наложени термини и практики, за които рядко се замисляме. Един от тях е „Жертва” – на инцидент, на насилие, на сексуално посегателство.

Според психотерапевтката Рада Наследникова обаче употребата на думата жертва води до стигматизация на потърпевшите и до самоидентификация с ролята на жертва. Психолозите предпочитат да говорят за „хора, преживели насилие/трагичен инцидент и т.н.”, тъй като това определение не акцентира върху личността, а върху преживяното, което е

само един трагичен момент от историята на човека.

„Много е важно да се има предвид, че езикът задава перспективата на ситуацията и тогава, когато се наричат „жертви“, винаги хората се стигматизират. Или – вече не си Мария Иванова, ти си жертва на някакво насилие”, казва Рада Наследникова. „Освен това тази част от преживяването ти, от идентичността на човека започва да описва цялото, което е изключително стигматизиращо и травмиращо”, предупреждава тя.

Разбира се, подборът на думи остава в полето на журналиста. Понякога използването на думата „жертва” помага да подчертаем сериозността на ситуацията. Експертите все пак съветват да го правим осъзнато и отговорно.

СЪВЕТИ ПРИ ИНТЕРВЮ

ПРЕДИ ИНТЕРВЮТО:

- Не предпоставяйте сами дали някой би искал или не да говори с Вас. Хората преживяват травмата по различен начин. Попитайте дискретно потърпевшия, който може да е изгубил близък или да е станал свидетел на ужасна трагедия, дали би искал/а да разговаря с Вас, обяснете защо историята му/й е важна и уважете решението, каквото и да е то.
- Недейте да подлагате търсения от Вас събеседник на натиск, колкото и да Ви е важна историята. На първо място сме хора и после журналисти – никой не е имунизиран от това да преживее нещастие.
- В случай на отказ учтиво оставете контактите си – на човека, с когото искате да разговаряте, или на негов близък. Кажете, че сте насреща, ако някога той или тя се почувства готов/а. Има вероятност човекът да размисли и да Ви потърси по собствена инициатива.
- В случай, че се намирате на място, например пред дома на хора, преживели трагедия, и не сте предупредили за идването си, не влизайте директно с камерата. Позвънете и поговорете със семейството, предупредете, че искате да снимате, и влезте, ако Ви допуснат.

ПО ВРЕМЕ НА ИНТЕРВЮТО:

- Обозначете се ясно и коректно – името, медията, за която работите, обяснете кога ще бъде излъчен материалът. Уточнете предварително начина, по който ще вземете интервюто – събеседникът Ви може да предпочете да Ви разкаже някои неща без да иска да бъде цитиран и Вие сте длъжни да уважите това решение.
- Никога не започвайте с въпроси, директно свързани с трагедията. Ако говорите с майка, загубила детето си, питайте първо за него, за живота, навиците му и впоследствие опитайте да навлезете в травмиращата тема.
- Никога не питайте: „Как се чувствате?”; „Боли ли Ви?”; „Страдате ли?”; „Преживявали ли сте нещо подобно?”; „Имате ли нужда от психиатър?“... По този начин провокирате и засилвате страданието и травмата на близките, без да допринасяте за информационната стойност на интервюто.
- Проявявайте емпатия - опитайте се да се поставите на мястото

„99% ОТ СЛУЧАИТЕ, АКО ИМА ЧОВЕК, КОЙТО Е ПРЕЖИ- ВЯЛ СЕКСУАЛНО НАСИЛИЕ, Е ДОБРЕ ДА НЕ БЪДЕ ИНТЕРВЮ- ИРАН НЕПОСРЕД- СТВЕНО СЛЕД ТОВА.”

– РАДА НАСЛЕДНИКОВА,
ПСИХОТЕРАПЕВТ

на другите, но избягвайте реплики като „Разбирам как се чувствате” и „Знам какво Ви е”. Те може да предизвикат раздразнение и обратна реакция у събеседника Ви.

- Слушайте. Не прекъсвайте. Говорете малко и слушайте. Това не е стандартно интервю – необходимо е да проявявате двойно повече внимание и уважение.

- Не крийте излишно емоциите си, но и не престъпвайте границите на професионалната етика, защото може да създадете фалшиви надежди или илюзии, които в бъдеще да не можете да оправдаете.

СЛЕД ИНТЕРВЮТО:

- Свържете се отново с интервюирания, за да проерите още веднъж достоверността на информацията, ако имате колебания. Не забравяйте, че той или тя може да е бил/а под афект и да е допуснал/а неточности. Освен това, така показвате професионализъм и грижа.

- Изпратете готовия материал и поддържайте контакти и след интервюто. Освен че можете да научите важни детайли около случая, градите дългосрочно доверие към Вас.

- Имайте предвид, че близките на жертви на трагични събития често събират материалите, посветени на случая. В случай че допуснете сензационно и некоректно отразяване и не спазите предварителните уговорки, може да нанесете травма на цялото семейство на жертвата.

- Има случаи, в които трябва да пазите самоличността на интервюирания. Ако сте поели такъв ангажимент, не се отказвайте. От това може да зависи не само сигурността на вашия източник, но и крие опасност от засилване на постравматичния стрес у него.

СЪВЕТИ ПРИ ОТРАЗЯВАНЕ НА СЪБИТИЕ

- **Никога не забравяйте, че начинът, по който представяте дадено събитие, има директен ефект върху Вашата общност.** Изрази като: Ужас, Терор, Трагедия, Кървава драма, Войната по пътищата и др. често са преувеличени, а същевременно засилват чувството на тревога и несигурност в обществото. Бъдете внимателни и обективни и не забравяйте защо сте в центъра на събитието, а именно, за да съберете и представите най-важните факти.

- Вслушвайте се в себе си. Ако смятате, че публичният интерес не оправдава да гоните окървавен оцелял от трагично събитие с камера и да го засилвате с въпроси, макар и всички Ваши колеги да го правят, недейте. Журналистическата почтеност и общественото уважение означават повече от моментния рейтинг.

- Внимавайте в подбора на експерти, от които търсите коментар. При кризисни ситуации се появяват всевъзможни кандидат-коментатори, но малко от тях боравят с твърди факти. Разпространяването на сензации и спекулации, макар и изказани от друг, а не от Вас, е вредно за обществото и противоречи на публичния интерес.

- Не се идентифицирайте с властите. Институциите може прогълтително да повтарят една и съща версия на събитията, но ако имате

„ЗА МЕН НАЙ-ВАЖНОТО Е ОБЩУВАНЕТО С ХОРАТА И ПОЛУЧАВАНЕТО НА ТЯХНОТО СЪГЛАСИЕ, НО НЕ НА ВСЯКА ЦЕНА. НИКОГА НЕ ТРЯБВА ДА СЕ ТЪРСИ РАЗРЕШЕНИЕ НА ВСЯКА ЦЕНА И ДА СЕ ДОПУСКА ПРИТИСКАНЕ НА ХОРАТА, КОИТО СТРАДАТ.”

– НИКОЛАЙ ДОЙЧИНОВ,
ФОТОГРАФ

съмнения и противоречива информация, разследвайте я. Ако властите са отговорни за дадена трагедия, те имат интерес да скрият вината си от обществеността. Вашата мисия е да разберете истината и да я разкажете на Вашата аудитория.

- Разказвайте истории – на жертвите, на оцелелите. Дайте човешко лице на трагедията, търсете позитивните примери, за да помогнете на обществото да се справи с травмата.

ДЕЦА И НАСИЛИЕ:

- Децата са с висок праг на уязвимост. Невъзможността сами да вземат правилни решения и да се защитят - задължава журналистите да бъдат особено внимателни и чувствителни към тях. Интересът и безопасността на децата и непълнолетните трябва да има превес над журналистическия устрем.

- Според чл. 11/а на Закона за закрила на детето разкриването на името и информация за дете, жертва на насилие, не може да става без съгласието на неговите родители или законни представители. Имайте предвид обаче, че не винаги дори и настойниците на детето могат да вземат правилните за него решения.

- При отразяване на случаи на насилие при деца трябва да се действа отговорно и с помощта на специалист или компетентен орган, за да се избегнат допълнителни усложнения за психиката на пострадалите. Процесът на работа с детето може да върне болезнени спомени. Същото важи и за готовия за излъчване журналистически репортаж.

ЖУРНАЛИСТИ И ТРАВМА:

Отразяването на трагични събития е неизменна част от работата на журналистите, то изисква пълна мобилизация, продължителен самоконтрол и висок професионализъм. Това често пречи на репортерите да осъзнаят, че самите те са изложени на травма и работят под риск от развиване на посттравматични състояния. За разлика от социалните работници, лекарите и полицаяте, които минават през специална подготовка за справяне със стреса, журналистите рядко имат достъп до подобно обучение или последващо консултиране. Темата за стреса и травмата е табу в редакциите у нас и говоренето за тях може да се приеме като признак на слабост.

Пренебрегването им обаче е още по-опасно, защото може да доведе до състояния на депресия, прегаряне или бърнаут, „самолечение” с алкохол и упойващи вещества, самоизолация, липса на мотивация за работа и в крайна сметка – провал на кариерата и на живот.

Затова е много важно да се научите да се грижите добре за себе си.

„КОГАТО СЕ ГОВОРИ С ХОРА, КОИТО СА В КРИЗА, ДА СЕ ГОВОРИ НА ВЪЗРАСТНАТА ЧАСТ ОТ ЛИЧНОСТТА, НЕ НА ДЕТЕТО В ТЯХ. НЕ ПИТАЙТЕ: КАК СЕ ЧУВСТВАТЕ, СТРАХ ЛИ ВИ Е, БОЛИ ЛИ ВИ? НЯМА НАЧИН ТОВА ДА БЪДЕ ЕТИЧНО, НЯМА ВАРИАНТ, В КОЙТО ТОВА МОЖЕ ДА БЪДЕ БЕЗОПАСНО ЗА ЧОВЕКА.“

–РАДА НАСЛЕДНИКОВА,
ПСИХОТЕРАПЕВТ

*Източник: Dart Center for Journalism and Trauma: Tragedies & Journalists a guide for more effective coverage; Poynter News University: Journalism and Trauma (Course)

ЕТО НЯКОЛКО СЪВЕТА:*

- **Говорете** – с редакторите, с колеги, с близките си. Не се самоизолирайте. След работен ден, в който сте видели и съпреживели трагични събития, съберете се с колегите, споделете и не се страхувайте да потърсите тяхната подкрепа.
- **Почивайте си.** Дори и когато сте под огромно напрежение, оставете си достатъчно време за сън. Утрото е по-мъдро от вечерта – отпочинали и с акъла си ще направите по-добра история.
- **Прекарвайте време със семейството и близките си и им се наслаждавайте пълноценно.** Изоляцията в себе си или само в професионалната среда е вредна и може да разруши отношенията Ви с най-ценните Ви хора.
- **Спортувайте.** Когато усещате, че стресът ви идва в повече, намерете време да потичате, да отидете на планина или да отидете на тренировка в залата. Физическото натоварване помага за емоционалната Ви стабилност.
- **Посещавайте** различни културни събития, намерете си хобци, ходете на кратки почивки, за да се „откъсвате“.
- **Ако чувствате, че имате нужда от помощ, потърсете я** – от ръководителя Ви, от близките Ви, от специалист. Вие вършите безкрайно трудна и отговорна работа и е съвсем нормално да потърсите грижа, ако се нуждаете от нея.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА СЛУЧАИ ОТ ПРАКТИКАТА

УБИЙСТВОТО НА ЯНА КРЪСТЕВА В БОРИСОВАТА ГРАДИНА,

РОСЕН БОСЕВ, ИКОНОМЕДИА

Преди пет години имаше убийство на млада жена в Борисовата градина. Така се случи, че бяхме от първите журналисти, които писаха за случая. Беше чиста случайност, че един колега минал оттам и видял, че тече оглед. В бюлетина на МВР обаче нямаше никаква информация. Отидох на място и си личеше, че е правен оглед по изхвърлените ръкавици на експертите. Тогава се обадох да попитам дали има някаква причина властите да крият този случай, защото може да е тактика на разследването и да не искат да съобщават. Показа се, че случаят не е такъв. Тогава Дневник.бг писа за инцидента, появи се информация и по ВТV, а на другия ден всекидневниците също излязоха със заглавия. Важен е и контекстът на случая, а именно, че към онзи момент МВР беше изключително активно и за управляващите бе важно министерството да бъде представено в добра светлина сред обществото. А убийство в центъра на София нямаше да изглежда добре за пред обществеността. Затова първата реакция на институцията беше да измисли история за жертвата, чрез която да я маргинализира. Заглавията, които четохме тогава във всекидневниците, бяха за ритуално погребение в Борисовата градина, за това, че пострадалото момиче Яна Кръстева е клошарка... Ето и цитат от един всекидневник: „...привържениците на свободната любов всяка вечер обикаляли парковете, напушвали се с трева и се наливаха с алкохол до безпаметност“. Друг всекидневник написа: „През последните месеци удушната не се впускала в сериозна връзка, имала чести завоевания на мъжкия фронт“. „Както

**„ОПИТОМЯВА-
НЕТО НА ЕДИН
ИЗТОЧНИК НА
ИНФОРМАЦИЯ
Е ИЗКЛЮЧИ-
ТЕЛНО ТРУДЕН
ПРОЦЕС. ПЪТЯТ Е
ДА ИМАШ ХОРА
НАВСЯКЪДЕ,
ДА СЕ ГРИЖИШ
ЗА ТЯХ, ЗАЩОТО
ПОНЯКОГА ТЕ ЩЕ
РАЗКАЗВАТ НЕЩА,
КОИТО МОЖЕ ДА
ИМ КОСТВАТ РА-
БОТАТА.”**

– РОСЕН БОСЕВ

обикновено, Яна се напила до безпамятност с твърд алкохол и бира.“ Друг всекидневник излезе със заглавие: „Клошарка, удушена в Борисовата градина“. Гилдията беше забравила, че момичето има приятели, които четат медии, познават я и имат друга гледна точка. Последва контрареакция в социалните мрежи, която притисна институциите, които на свой ред отидоха в другата крайност. Медии се почувстваха виновни, започнаха да пишат за този случай непрекъснато, а изведнъж в полицията настана паника и трябваше незабавно да бъде заловен извършителят. Стана така, че столичната полиция даде пресконференция, на която бяха разкрити абсолютно всички находки по време на огледа, чий отпечатък къде е открит, чии следи къде са открити и т. н., и беше посочен един извършител, който впоследствие се превърна във втора жертва. По същия начин и за него започнаха да се пишат небивалици. По-късно се оказа, че човекът няма абсолютно нищо общо със случая и че полицаите са били така убедителни по време на разпитите на майка му и са успели да я накарат да свидетелства срещу сина си. В крайна сметка този човек не е бил там по това време и няма отношение по случая. Чак след време, когато абсолютно всички доказателства обиколиха медии, се появи втори предполагаем извършител, който получи възможност публично да изложи своята версия, като сглоби пъзел от всичко, което беше чул, изнесено от вътрешното министерство като доказателства.

Делото завърши с две осъдителни присъди и предстои произнасяне на ВКС. Но ако разгледаме цялата картина, ще видим първо маргинализиране на жертвата. След това, заради нарушаване презумпцията за невинност, обвиняване на човек, който няма абсолютно нищо общо със случая. С колегите от Дневник.бг ходихме във входа, в който той живее, за да се опитаме да убедим майка му да разкаже това, което бяхме чули от адвокатата, включително и за начина, по който е била притискана. В крайна сметка този човек беше забравен и проблемите, които имаше към онзи момент, а именно, че нямаше работа и нямаше дом, се засилиха още повече.

НАСИЛИЕТО КАТО ЕЖЕДНЕВИЕ

НИКОЛАЙ ДОЙЧИНОВ, ФОТОГРАФ AFP

Снимка на моя колега от AFP Масуд Хусайни, направена през 2011 г. в Кабул, показва една от основните шиитски джамии непосредствено след взрив на атенатор самоубиец. Хората са се събрали масово на тържество за Ашура, празник в техния календар. Атенатор самоубиец, най-вероятно свързан с шиитски секти, се самовзривява и причинява смъртта на над 70 души, мисля, че впоследствие се оказаха 90. На снимката се вижда 12-годишното момиче Таран Акбари, което плаче над тялото на братчето си, само с година по-малко от нея, виждат се множество жертви и пострадали хора. Какво дава етично и морално право на един фотограф да направи и пусне такава снимка, и съответно на неговите редактори да я публикуват? В повечето етични кодекси се казва, че фотографията не трябва да се прави на всяка цена, независимо какво и къде снимаме. Според етичните кодекси журналистът и фотографът трябва да проявяват чувствителност при подхода си към жертвите и техните роднини и да избягват натрапване в личната скръб. За изключение се приемат случаите на терористичен акт, военни действия и групи генерални новини, които

по някакъв начин са от значение за общественото мнение и са публично достояние. Конкретно тази снимка съдържа т.нар. graphic content – съдържание предизвикващо силни емоции.

Но освен силните емоции предизвиква и размисли за това, какво точно се е случило, защо се е случило и как може да се промени. Впоследствие тази снимка печели наградата „Пулицър“ и момчето от снимката стана обект на сериозно медийно внимание. Но това не е най-големият проблем както за момчето, така и за всички останали. Основният проблем е, че случилото се е по-скоро ежедневие. Момчето губи братчето си, но в подобни инциденти преди това е губило братовчеди и други роднини, както, предполагам, това е сполетяло и други участници в снимката. Фокусът е върху тероризма и насилието на верска основа. За мен подобни снимки трябва да бъдат публикувани, тъй като мисията на информационните агенции е да предават преди всичко сухи факти. Подобно събитие без снимка би прозвучало „при терористичен акт пред джамия в Кабул атенатор самоубиец, взривявайки се, убива над 70 души“, което на фона, че предните няколко седмици е имало подобни новини, за съжаление, не предизвиква силна емоция и интерес към темата.

Като контрапункт на тази снимка бих споменал, че най-често снимките от този характер, които се публикуват в българските медии, съдържат смърт, лично страдание и скръб. В повечето случаи става въпрос за битови престъпления и често буквалните снимки на тялото или на пострадалия не добавят стойност към новината. Те предизвикват чисто емоционална реакция на отхвърляне. Повечето хора избягват да гледат подобни новини по простата причина, че те представляват единствено и само повърхностна и нелицеприятна гледка.

ЧЕРНИЯТ ВЕЛИКДЕН В СИМЕОНОВГРАД

МИРОЛЮБА БЕНАТОВА, ЖУРНАЛИСТ НОВА ТВ

Шестима младежи са прегазени от пиян шофьор в Симеоновград на Великден през 2011 г. По стечение на обстоятелствата се връщаме от друга командировка и успяхме бързо да сменим маршрута си и да бъдем първи на мястото. Инцидентът се беше случил пред дома на едно от загиналите момчета и ние попаднахме пред къщата на едни опечалени хора, в чийто двор се бяха събрали близки на семейството. Идеалната ситуация на теория, изисква да кажа, че ние не влязохме в тази къща и не записахме плачещата майка на момчето, но това не беше така. Ние влязохме.

Аз смятам, че с оператора имаме уменията да си вършим работата, така че да не нараняваме допълнително хората в такива ситуации. В репортажа ни се виждаше, че без моя намеса, без да задавам въпроси майката и други близки на едно от момчетата разказваха какво се е случило, преди те да излязат от тази врата и да бъдат прегазени. Жената естествено изплакваше този разказ, без да бъде снимана в крупен план, което също е важно в този момент, и без да бъде подтиквана от мен допълнително в каквато и да било посока. Тя ни видя и от нейната реакция към нас стана ясно дали иска, или не иска да бъде заснемана, дали иска или не да говори, това се отнася и за останалите близки в конкретната ситуация.

Разбира се, че репортерската работа не е свързана само с пресъздаване на първичните емоции на хора, които участват в такава ситуация. Мо-

ята същинска работа там беше да разбере точно кой е шофирал колата, на колко години е, какви са били обстоятелствата около катастрофата, дали този човек е правоспособен, от колко време и дали е употребил алкохол. Също така взех позицията на собственика на автомобила, който беше баща на един участниците в инцидента, и записах позицията на близък роднина на шофьора. Без да слагам присъди, без да задавам истерични въпроси, просто показах на зрителя основните действащи лица. Това е една стандартна репортерска ситуация. Няма начин този инцидент да не влезе в новините, няма начин да не е първа новина. Важно според мене е какво ще има в този репортаж, точно какво ще се разкаже, точно колко информация по същество ще има и къде е балансът между емоцията и фактите. В този конкретен случай смятам, че спазихме баланса между емоциите и фактите.

В конкретната история от Симеоновград има няколко важни чисто журналистически факта. Жертвите бяха много, беше се случило на обществено място, инцидентът беше причинен от млад шофьор след употреба на алкохол, който е карал по изключително повредения път Е79, с превишена скорост. Тази масова смърт на Великден беше симптоматична за това, какво се случва в нашето общество. Всъщност смъртта на тези шестима млади души беше следствие от търпимостта в обществото и беше доказателство, че наистина трябва да има някакви промени, които така и не се предприеха.

АВТОРИ:

Екипът на
АЕЖ-България с
експертното
съдействие на:

РАДА НАСЛЕДНИКОВА
МИРОЛЮБА БЕНАТОВА
РОСЕН БОСЕВ
НИКОЛАЙ ДОЙЧИНОВ
ИЛИЯ ВЪЛКОВ

Наръчникът е изготвен с подкрепата на Микрофонг „Човек на годината” на Българския хелзинкски комитет.

*Ако имате забележки или желаете да допълните настоящия наръчник, моля, свържете се с нас на team@aej-bulgaria.org

---

БЪЛГАРСКИ
ХЕЛЗИНСКИ
КОМИТЕТ

ИЗТОЧНИЦИ И ДОПЪЛНИТЕЛНИ РЕСУРСИ:

Dart Center for Journalism and Trauma: Tragedies & Journalists a guide for more effective coverage

Poynter News University: Journalism and Trauma (Course)

Poynter.org: 6 ways journalists can cope when covering tragedies like the Colorado theater shooting, Beth Winegarner

Emergency Journalism: A toolkit for better and accurate reporting by European Journalism Center

International Center for Journalists: Disaster and Crisis Coverage By Deborah Potter and Sherry Ricciardi

Reporting On RAPE AND SEXUAL VIOLENCE: A Media Toolkit for Local and National Journalists to Better Media Coverage

UNICEF: Guidelines for reporting on children

The Ethical Journalism Initiative: IFJ Guidelines on Journalism Reporting

Етичен кодекс на българските медиуми

Асоциация на европейските журналисти – АЕЖ: www.aej-bulgaria.org